

3720.2561
I.S.3E
v.1.

General Series 3
(Elvan)
manuscript

İHSAN IŞIK

**TÜRKİYE ÜNLÜLERİ
ANSİKLOPEDİSİ**

ÜNLÜ DEVLET ADAMLARI

Cilt: 1

ELVAN YAYINLARI

Yazışma: P.K. 397 / 06443 Yenışehir/Ankara

Büro: Sümer 2 Sok. No: 30/11 Kızılay-Ankara

Tel: 0312.229 88 84 (Pbx)

Belgeç: 0312.2298824

E-Posta: ihsanelvan@gmail.com

Web: www.elvanyayinlari.com

İHSAN İŞİK

Şair ve yazar, ansiklopedist. 1952'de, Diyarbakır'da doğdu. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. İstanbul'da edebiyat öğretmenliği, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde danışmanlık, yayınevleri ve dergilerde yayın yönetmenliği yaptı. 1996'dan itibaren Ankara'da Başbakanlık Danışmanlığı ve Başbakanlık SHÇEK Genel Müdürlüğü; çeşitli yazar kuruluşlarında genel başkan yardımcılığı ve genel başkanlık görevlerinde bulundu. Ankara'da Kültürel Araştırmalar Merkezi ve Elvan Yayınları'nı yönetti.

1965'ten itibaren çok sayıda dergi ve gazetede yüzlerce yazı ve şiiri yer aldı. 1975 yılından itibaren, şiir, deneme, dış politika, biyografi, monografi, inceleme ve araştırma alanlarında çok sayıda kitap yayımladı. Düşünce ve araştırma kitapları 80'li ve 90'lı yıllarda en çok okunan kitaplar arasındaydı. Daha sonra, editörlükler hariç 27 cilt ansiklopedi yazdı. *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi* adlı çalışması, *Encyclopedia of Turkish Authors* adıyla 3 cilt halinde İngilizceye çevrilerek Kültür Bakanlığı tarafından 2008 yılı Uluslararası Frankfurt Kitap Fuarında özel bir programla dış basına tanıtıldı.

Biyografi alanında son çalışmaları olan 11 ciltlik *Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, 3 ciltlik *Encyclopedia of Turkish Authors*, 6 ciltlik *Türkiye Ünlüleri Ansiklopedisi* ve 3 ciltlik *Encyclopedia of Turkey's Famous People*, Türkiye tarihi boyunca yayımlanmış en kapsamlı biyografi ansiklopedileridir. Yazar, biyografi çalışmalarıyla çeşitli yazar kuruluşlarının ödülleriyle değer görülmüştür.

Eserleri: *Eğilim Anıları* (1975), *Kültürümüzün Kimliği* (1982), *Sömürgeciliğin Çağdaş Boyutları* (1983), *Peygamberimizin Hayatı* (1986), *Uluslararası Sorunlar / İslam Dünyası ve Türkiye* (1987), *Kültürümüz ve Kadınlarımız* (1987), *Kaçaklar* (1987), *Akrep ve Yelkovan* (1987), *Sevgili Anneciğim* (1988), *Bediüzzaman Said Nursi ve Nurculuk* (1990, gen. 5. bas. Üstad Said Nursi adıyla, 2012), *Dört Büyük Halife* (1991, gen. 7. bas. Dört Büyük İslam Önderi adıyla, 2011), *Das Leben Des Islamischen Propheten Mohammed* (1991), *Die Vier Grossen Kalifen In Der Islamischen Religion* (1992), *Akdeniz Kıyısında Bir Çocuk* (1995), *İki Yobaz* (1995), *Filist Girişen / Hayatı-Düşüncesi-Eserleri* (1999), *Yazarlar Sözlüğü* (1990), *Yazarlar ve Şairler Sözlüğü* (1994), *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi* (Tek cilt: 2001), *Kuşulu Park'taki Kuşlardan Biri* (2002), *Makedonya ve Fransa İzlenimleri* (2002), *Ankaralı Şairler ve Yazarlar* (2003), *Resimli ve Metin Örnekli Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi* (11 cilt: 2006-2009), *Encyclopedia of Turkish Authors* (3 cilt, İngilizce, 2005), *Rainy City* (2008), *Şiirler 1968-2008* (2008), *Türkiye Ünlüleri Ansiklopedisi* (6 cilt, 1- Ünlü Devlet Adamları, 2- Ünlü Bilim Adamları, 3- Ünlü Fikir ve Kültür Adamları, 4- Ünlü Edebiyatçıları, 5- Ünlü Sanatçıları, 6- Ünlü Kadınlar, 2013), *Encyclopedia of Turkey's Famous People* (3 volume, 2013).

920.0561
Is 3t
v.1

General Slavic Ref
(Slavic)
non-circulating

ÖNSÖZ

Türkiye'nin tarih boyunca siyasal ve kültürel hinterlandında yetişmiş ünlü kişileri tanımak birçok bakımdan gereklidir. Her şeyden önce, çoğu dünya çapında başarılarla imza atmış ünlülerimiz olduğunu bilmek, başarılarının mahiyetini ve sonuçlarını öğrenmek, tarih ve kültür bilincimizin büyük bir ihtiyacıdır. Bu bilinç ise bir milletin var olmaya devam etmesi için can suyu özelliği ve değerindedir...

Gençlerimiz açısından bu bilgiler çok daha önemlidir. Ülkemizin geleceği açısından en büyük öneme sahip olan gençlerimiz, hayata hazırlanırken; aile, çevre, eğitim sistemi ve medya yoluyla kendilerine örnek gösterilen insanlardan büyük çapta etkilenmekte, onlara benzemeye çalışarak başarılı olacaklarını düşünmektedirler.

Bu bakımdan, toplumda başarılı ve saygın bireyler olabilmeleri için gençlerimize ülke ve dünya çapında başarılarla imza atmış ünlü şahsiyetlerimizi tanıtmak, gençlerimiz ve ülkemiz için yapılabilecek en iyi işlerden biridir. Bu bilgiler, gençlerimizin özgüvenlerini artıracak ve gelecekte o başarıların benzerlerini otaya koymalarını sağlayabilecektir.

Öte yandan; dünya çapındaki değerlerimizi tanımak, "Tarih boyunca tüm önemli bilgiler ve mucitler tümüyle Batıdan çıkmıştır; bizim yapmamız gereken, onların ürettiğini tüketmek ve taklit etmeye çalışmaktan ibarettir" şeklindeki zehirli yalanı da çöpe atacaktır.

Söylenenin tam aksine; tıptan astronomiye, matematikten felsefeye, coğrafyadan tarihe, tüm bilimlerin öncüleri bizim kültürel coğrafyamızdan yetişmiştir ve dünya çapındaki bu büyük isimlerin sayısı ansiklopedi dolusu olacak kadar çoktur.

Büyük başarılarla imza atmış ünlülerimiz yanı sıra küçük ve büyük hatalar da yapmamışlar mı? Bu bilgileri de başarı öykülerine eklemek, kültürel birikimin ayrı bir gereğidir.

Bu ansiklopedi hazırlanırken - önceki çalışmalarda kanıtlandığı üzere - "Türkiye Ünlüleri" tanıtılırken de hiçbir siyasi ayırım yapılmamış; günlük politikayı aşarak, tüm değerlerimizin objektif bir biçimde tanıtılmasına özen gösterilmiştir.

Bu çalışmanın özellikle - en fazla zorluk çektiğim - ön hazırlık aşamasında; tarih boyunca en başarılı isimlerimizi belirlerlerken bilgi ve görüşlerine başvurduğum değerli bilim, edebiyat ve düşünce insanlarından; vakit ayırarak bana ışık tutan Prof. Dr. Halil İnalçık, Prof. Dr. Beşir Hamitoğulları, Prof. Dr. İbrahim Agah Çubukçu, Prof. Dr. Melek Dosay Gökdoğan, Prof. Dr. Ümit Meriç, Prof. Dr. İlber Ortaylı, Prof. Dr. İlhan Akçay, Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu, Prof. Dr. Esin Kâhya, Prof. Dr. Hasan Hüseyin Dilaver, Prof. Dr. Yahya Akyüz, Prof. Dr. Bekir Çöksevim, Prof. Dr. Talat Sait Halman, Prof. Dr. Taner Tarhan, Prof. Dr. Yusuf Doğruer, Prof. Dr. Şükrü Karatepe, Prof. Dr. Mehmet Şeker, Prof. Dr. Suat Yıldırım, Prof. Dr. Ramazan Kaplan, Prof. Dr. Zekeriyâ Kitapçı, Prof. Dr. Aysu Erden, Yrd. Doç. Dr. Gökten Ay, Öğ. Gör. Ahu Köksal, Abdullah Çağrı Elgün, D. Mehmet Doğan, Doç. Dr. Ahmet Seydi Ağaoğlu, Doç. Dr. Cengiz Arslan, Muhsin Mete, Abdurrahman Şen, Dr. Nazif Öztürk, Remzi İnanç, Mustafa Miyasoğlu, Tansu Bele, Rıdvan Çongur, Rifat Bali, İmdat Gümüştürk, Hüseyin Atabaş, Rifat Bali, Halit Refiğ (merhum), Yunus Işık, Yüksel Yazıcı, Namık Kemal Zeybek, İsmet Arasan, Abdülkadir Doğanay ve Hayrettin İvgin'e;

Yaptığı güzel kapak çalışmasından dolayı grafik sanatçısı Dinçer Hacıdağlı'ya; sayfa düzenini yapan grafiker arkadaşlarımız Fatih Gül ve Hacer Erdem ile grafiker yardımcısı Malik Kargalı'ya ve her zaman olduğu gibi, bu çalışmanın da en büyük desteği olan eşim Gülay Işık'a;

Yürekten teşekkür ederim.

İhsan IŞIK

2 Ocak 2013, Ankara

AÇIKLAMALAR

A- Kapsam

“Türkiye Ünlüleri Ansiklo-pedisi”nde, tarih dilimi itibarıyla, Türklerin Müslümanlığı kabul etmeye başladıkları 7. yüzyıldan itibaren günümüze kadar, Türkiye'nin siyasi ve Türkçe'nin kültürel hinterlandında yaşamış olan ünlü şahsiyetler tanıtılmaktadır. Bu bağlamda; İstanbul başta olmak üzere; Semerkant, Buhara, Tebriz, Delhi, Şam, Halep, Bağdat, Diyarbakir, Konya, Ankara, Mekke, Medine, Kahire, Üsküp, Selanik, Bosna, Girit, Kıbrıs gibi pek çok kültür, sanat ve medeniyet merkezinin içinde yer aldığı oldukça geniş bir kültür coğrafyasında yetişen ünlü isimlerin ırk kökenleri değil, aynı kültür çevresi ve kültürel kimliği içinde yetişmiş olmaları önemsenmiştir. Böylece “Türkiye Ünlüleri Ansiklopedisi”nde, Maveraünnehir çevresinden; Ortadoğu, Balkanlar, Anadolu ve Kuzey Afrika şeridine uzanan bu büyük coğrafyada yetişen, dünya tarihine damgasını vuran ünlü devlet adamlarımız, bilim adamlarımız, fikir ve kültür adamlarımız, edebiyatçılarımız, sanatçılarımız ve bütün bu dallarda üstün başarı gösteren kadınlarımız tanıtılmaya çalışılmıştır.

B- Biyografiler

Dünya çapında ve yer yer ülke çapında ünlü isimlerin belirlenmesi için üniversitelerimizin değerli akademisyenleri, araştırmacı-yazarlarımız, çeşitli bilim ve sanat dallarının uzmanlarına danışılarak, taslak listeler üzerine aylarca çalışılarak alanlarında en ünlü kişilerin belirlenmesine çaba gösterilmiştir. Kuşkusuz başka bir editör ve ekip daha farklı listeler çıkarabilirdi. Ancak bu isimlerin belirlenmesinde – her zaman olduğu gibi- siyasi ve duygusal tercihlerin bir kenara bırakıldığı, mümkün olduğunca nesnel bir tutum sergilendiği açıktır.

Bu çalışmamızda mümkün olduğunca toplu ve özlü bilgiler sunulurken; şiir ve düzyazı metin örneklerine yer verilmemiş; hatta kaynakçalar özetlenerek orta öğrenim seviyesinde gençlerimizin de kolaylıkla yararlanmasını istenilmiştir.

Biyografilerde ünlü şahsiyetlerin kimlik bilgileri, başarı ve başarısızlık öyküleri; siyaset, edebiyat, kültür ve bilim dünyasındaki yerlerini tanıtan bilgiler ile kaynakça bilgileri verilmektedir.

Madde ilerlerinde, kendi değerlendirmelerimizin yanı sıra, gerek görüldükçe başka yazarların değerlendirmeleri de eklenmiştir.

Ç- Ciltler

Ünlülerimiz arasında pek çok ismin hem edebiyatçı, hem fikir adamı, hatta aynı zamanda siyaset ve devlet adamı ve sanatçı olması, konulacakları ciltlerin seçimi konusunda bizi bir hayli zorladı. Çareyi hangi dalda daha ünlü olduklarının tesbitinde bulduk. Yani her ünlünün en çok tanındıkları alanı belirleyip, biyografilerini en ünlü oldukları alanla ilgili ciltte yayımladık.

Örneğin, fikir adamlığı yönleriyle de tanınan Mehmet Akif, Necip Fazıl ve Sezai Karakoç, daha çok şairlikleriyle ünlü oldukları için “Ünlü Edebiyatçılar” cildinde; şairliğiyle çok meşhur olduğu halde düşünür kişiliği daha meşhur olduğu için Mevlâna Celaleddin “Ünlü Fikir ve Kültür Adamları” cildinde tanıtılmıştır.

“Ünlü Kadınlar”ımız farklı ciltlerde tanıtılmalarının yanı sıra; ayrıca, daha geniş bir cilt içinde topluca tanıtılırken, özellikle genç kızlarımızın dikkatini çekmek ve yararlanmalarının sağlanması amaçlanmıştır.

D- İçindekiler

Bu bölümde biyografilerin hangi sayfalarda yer aldığı belirtildiği gibi; takma adları, soyadları, ön adlarıyla bilinenlerin daha kolay bulunması için sık sık atıflar yapılmıştır.

İçindekiler bölümünde; biyografi sayfalarında olduğu gibi;

1. Genel olarak soyadına göre alfabetik sıralama yapılmıştır.

Örnek:

TARANCI, Cahit Sıtkı

2. Benzer isimleri ayırmak gerektiğinde parantez içinde açıklamalarla yardımcı olunmak istenilmiştir.

Örnek:

LEYLA HANIM (Saz)

LEYLA HANIM (Şair)

3. Soyadı kanunundan önce vefat etmiş olanlar büyük harfle yazılmıştır.

Örnek:

SAİD HALİM PAŞA,

ZİYA GÖKÂLP..

E- Seçilmiş Kaynakça

Son bölümde yer alan Seçilmiş Kaynakça'da, bu ansiklopedinin hazırlanmasında geniş ölçüde yararlanılan başlıca eserlerden oluşan bir seçme kaynakça sunulmuştur.